

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDSKRIFT FÖR SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET.

INNEHÅLL:

- De svenska kvinnornas hyllning åt drottning Sofia.
Henrika Widmark, Kantat, tillignad Svenska kvinnornas nationalförbund.
L. D—n, Svenska kvinnornas nationalförbunds konferens i Stockholm 1897.
Adolf Hillman, Concepción Arenal. En spansk banbryterska.
Anna Knutson, En juvel. En liten strandbild från Visby.
A. S., Kvinnans rösträtt inför engelska underhuset.
 Den internationella kvinnokongressen i Bryssel 1897.
 Från skilda håll.
 Program vid Svenska kvinnornas nationalförbunds konferens.

Pris pr årgång: } För Förbundets medlemmar kr. 2: 50.
 } För icke medlemmar » 4: 00.

Fredrika-Bremer-Förbundets adr.: Drottninggatan 54.

De svenska kvinnornas hyllning till drottning Sofia.

Den hyllningshymn, som i dessa dagar till ära för vårt konungahus utgår från hela den svenska nationen, gäller ej endast den konung, som nu under tjugofem år så ärofullt fört sitt folks runor, utan äfven den drottning, hvilken troget stått vid sin makes sida i lust och nöd, som det så vackert heter i vårt gamla vigselformulär. Och med sanning kan det sägas, att äfven drottning Sofia till *sin* historia skall kunna lägga mången af de härliga segrar, som vunnits på fredens och upplysningens slagfält under Oscar II:s tjugofem för vårt land så lyckosamma regeringsår.

Att svenska kvinnorna önskat gifva ett uttryck åt sina känslor för sin drottning vid ett tillfälle af nationell hänförelse som detta är naturligt. Deras hyllning är dock lika enkel och fordringslös, som arten af det arbete de representera. Den har iklädt sig formen af en blomstergärd, en krona af rosor, hvilande på ett hyende af blommor, hvilken dock får sin betydelse af de namn, som broderade med guld-gult silke, stå att läsa på de band, som i knippen äro fästade i blomsterdekorations hörn, namnen af sällskap och föreningar, hvori kvinnor haft del som ledande eller verkande krafter.

De flesta af dessa kvinnosamfund hafva uppstått och nått sin utveckling under vårt nuvarande konungapars regering, och de utgöra i stort sedt en sammanfattning af innebördens af det svenska kvinnoarbetet och dess betydelse som en faktor i det allmänna kulturverket. Att kvinnans sträfvan framför allt tjänat humana intressen och dessa i mångt och mycket gå ut på att bistå och upprätta den vanlottade och lidande delen af människosläktet, är särskildt

en yttring af de tänkesätt, som besjåla drottning Sofia, hvilken, själf lärd i lidandets skola, tagit en varmhjärtad och verksam del i det arbete, som många af dessa sällskap utträttat i mänsklighetens tjänst.

Vi meddela här nedan i bokstafs följd en förteckning på de föreningar, hvar och en representerad af en styrelseledamot, som måndagen den 20 september på Stockholms slott för vår drottning skola framföra deras djupt kända lyckönskningar, hvori för visso alla Sveriges kvinnor af hjärtat instämma.

- Arbetshemmet för kvinliga Idioter i Stockholm.
- Arbets-skolan för Lytta och Vanföra i Stockholm.
- Asylen för Pauvres Honteux.
- Barnsjukhuset Samariten.
- De Blindas Vänner och Ålderdomshemmet.
- Diakonissanstalten.
- Drottningens Skyddshem.
- Eugenia-Hemmet.
- Fredrika-Bremer-Förbundet.
- Föreningen för de Blindas Väl.
- Föreningen för Konvalscenthemmet.
- Föreningen för Sjukvård i fattiga Hem.
- Föreningen för Vålgörenhetens ordnande.
- Föreningen för öm och sedlig modersvård.
- Föreningen S. de C.
- Handarbetets Vänner.
- Hemmet för Ögonsjuka.
- Klara Barnhem.
- Kronprinsessan Lovisas Vårdanstalt för sjuka Barn.
- Kungsholms Sjukvårdsförening.
- Kungsholms Skyddsförening.
- Kvinnoförbundet för Sveriges Försvar.
- Lappska Missionen.
- Lotten Wennbergs Fond.
- Malmqvistska Uppfostringsanstalten.
- Murbeckska Uppfostringsinrättningen.
- Sjukhemmet på Mariehäll.
- Skolan för Sinnesslöa Barn i Stockholm.
- Småbarnsskole-Sällskapet.
- Sofiahemmet.

Stiftelsen för Gamla Tjänarinnor.
 Stockholms Allmänna Skyddsförening.
 Stockholms Arbetsstugor för Barn.
 Svenska Allmänna Kvinnoföreningen till Djurens Skydd.
 Svenska Federationsafdelningen.
 Svenska Kvinnoföreningen för Fosterlandets Försvar.
 Sällskapet Fattiga Barns Vänner.
 Sällskapet till Arbetsflitens Befrämjande.
 Unga Flickors Vänner.

De ord, hvarmed fru *Agda Montelius* å allas vägnar skall tolka de känslor, som manat dessa de svenska kvinnornas representanter att bringa drottning Sofia sin hyllning, äro af följande lydelse:

Eders Majestät!

I dessa dagar, då hela Sveriges folk med tacksamhet blickar tillbaka på 25 lyckliga år, år af rik utveckling och framåtskridande under H. M. konung Oscar II fredsälla spira, och vördnadsfullt frambär sin hyllning och sitt tack till konungaparet, hafva de bland Stockholms kvinnor, hvilka ägnat sig åt en ordnad social eller filantropisk verksamhet känt en oemotståndlig inre maning att få särskildt för Eders Majestät uttrycka de känslor af beundran och tacksamhet, som gripa dem vid tanken på hvad Sveriges drottning inom deras arbetsområden på dessa år åstadkommit.

Man har sagt, att vårt folks historia är dess konungars, men det är i lika hög grad dess drottningars, så visst som ett folks kvinnor äro af vikt för det helas utveckling lika väl som dess män.

Att vår drottning städse med vaket, dådkraftigt intresse, trots sjukdom och kroppslig svaghet, omfattat allt som kunnat höja kvinnan och öka hennes förmåga att gagna; att från de rum, där landets moder under långa tider nödgats lefva osynlig för sitt folk, utgått ett tyst men oafåtligt sträfvande att hjälpa de lidande, stödja de svaga och vacklande, upprätta de fallna och väl rusta de unga för lifvets kamp, detta har för Sveriges kvinnor varit af omätlig betydelse. Mot höjderna riktas medvetet eller omedvetet allas blickar, och skåda de där ett flärdfrött, oförtröttadt

arbete för andras väl, så verkar den anblicken tändande och eggande och en hvar försöker i sin ringa mån följa föredömet.

Det är för allt detta, som vi bedja att å deras vägnar, som arbeta inom våra föreningar, få till Eders Majestät hembära vårt innerliga tack.

Flärdlös som vår verksamhet bör vara, är hyllningen, men vår drottning skall säkert genom de enkla orden förnimma ljudet af det ärliga svenska hjärtats slag. Det finnes få saker, som så styrka vid en ansträngd verksamhet som vissheten om att vara följd af mångas varma medkänsla och fulla förtroende. Därför vågade vi hoppas, att det skulle kunna för Eders Majestät lätta kommande års mödor, att känna huru Stockholms för höga uppgifter sträfvande kvinnor se upp till sin drottning. Måtte deras tacksamhet och vördnadsfulla hängifvenhet vara som doftande blommor, virade kring den tunga drottningkronan.

Må Guds välsignelse hvila öfver Eders Majestät och måtte under många kommande år Sveriges kvinnor få följa Sveriges drottning i all ädel sträfvan.

Kantat

af

Henrika Widmark,

satt i musik för sopransolo, fruntimmerskör, piano och orgel

af

Helena Munktell.

Svenska Kvinnornas Nationalförbund tillagnad, att uppföras vid dess konferens i Stockholm d. 21 september 1897.

Kör:

*Framåt vandra, barn af tiden,
Till den ljusa tempelgård,
Där af kärleken och friden
Restes dig en helgad vård.
Se, dess pelarrad bejjutes
Utaf sol från himlens pell,
Och dess höga port ej slutes
Klosterlikt om enslig cell.*

*Där i frihet tanken stiger
 Till oändlig kärleks höjd,
 Och en fridens psalm dig viger
 Till ej anad segerfröjd.
 Där ditt hjärta skall sig lära
 Änglaskarors jubelord:
 "Gud i himlen vare ära,
 Frid det vare på vår jord!"*

Solo:

*Led våra vägar,
 Fader, i ljuset,
 Lyft våra tankar
 Högt öfver gruset,
 Sänd dina strålar
 Af kärleken blid,
 Gjut i vårt hjärta
 Din himmelska frid!*

Kör:

*Uppåt till den klippa sträfva,
 Där sin fyrbåk Sanning tändt!
 Att ej hjärtan vilse sväfva
 Blef dess ljus i världen tändt.
 Sök dess klara låga värna,
 Trofast uti håg och sinn',
 Att den lyser som en stjärna
 Seglaren i hamnen in!*

Solo:

*Lär oss det höga
Målet att hinna,
Gif att det ledande
Ljuset vi finna,
Hjälp oss, o Fader,
I bränningars brus,
Styr Du vår farkost
I sanningens ljus!*

Solo med kör:

*Framåt! Uppåt! orden ljuda,
Som vår lösen blifva må.
Allvar, enighet de bjuda
Om vårt mål vi skola nå.
Fast vi skilda vägar vandra,
Sökande i världen vid,
Finna vi till slut hvarandra,
Uti kärlek, ljus och frid!*

Svenska kvinnornas nationalförbunds konferens i Stockholm 1897.

Vi lefva i sammanslutningens, associationens tidehvarf. Sammanhållning och samarbete af olika verkande, men för ett gemensamt mål sträfvande krafter har ju, sådant samfundslifvet i våra dagar gestaltar sig, blifvit den grundval, hvarpå all utveckling och framåtskridande är bygd. Och som associationsidéns omedelbaraste uttryck äro de möten, kongresser och sammankomster att betrakta, för hvilka vår tid visar en så påfallande förkärlek, och hvartill den nu snart tilländalupna minnesvärda utställningssommaren 1897 varit så särskildt ägnad.

Det är också en djup känsla af samhörighetsidéns betydelse äfven för oss kvinnor, som varit närmaste driffjädern till den konferens, hvartill Svenska kvinnornas nationalförbund i dessa dagar inbjudit inom olika verksamhetsfält arbetande systerföreningar inom vårt eget land såväl som framstående kvinnor från grannländerna. Det är ej en kvinnokongress i den bemärkelse man vanligen fäster vid detta ord, som nu sammanträder. Svenska kvinnornas nationalförbund, utgörande en gren af den stora internationella kvinnoassociationen »the International Council of Women», räknar som bekant inom sin krets ej blott föreningar, som närmast verka för kvinnofrågans lösning, utan äfven sådana sällskap, i hvars ledning kvinliga arbetskrafter deltaga, såsom sällskap för välgörenhet, uppfostran, humanitära och artistiska ändamål m. m.

Om Nationalförbundets program kan således med skäl sägas, att »intet mänskligt är det främmande». Ty ingår ej i så godt som allt nutidens samhällsarbete kvinliga element och gör ej med obönhörlig kraft kvinnans rätt att betraktas som en arbetande lem i den stora samhällskroppen sig gällande? Ett möte under auspicierna af ett sällskap med ett så mångsidigt program måste erbjuda rikt tillfälle till bedömandet af kvinnoarbetets ståndpunkt i vårt land,

vare sig dessa arbeta för s. k. kvinnoaksintressen eller deras verksamhet rör sig inom mera allmänna områden, dessa sammanslutningar skola under namn af nationalförbund ingå som en länk i den af internationella kvinnoförbundet bildade systerkedjan. Det är med kraft och energi ledarne för detta vidlyftiga företag vetat att verka för dess idéers förverkligande och numera har detsamma vunnit anslutning af nationalförbund ej endast i Amerika utan äfven i Frankrike, Tyskland, Grekland, Belgien, Sverige m. fl. länder.

Samarbetet på frihetens grund är, säger den af vår svenska afdelning utgifna berättelsen öfver det internationella kvinnoförbundet, *själfva hufvudprincipen* för detsamma. Under den korta tid samfundet ägt bestånd kan visserligen ej så särdeles många synliga resultat af detta samarbete framläggas, vi vilja dock påpeka hurusom det under det turkisk-grekiska kriget från så godt som alla civiliserade länder utgående korståget till hjälp för de af krigets hemsökelse lidande grekerna, till stor del varit framkalladt af en från de grekiska kvinnornas nationalförbund utsänd värtaliga vädjan till systerförbund öfver hela världen. Detta blott som ett exempel på hurusom vid de tider, då mera viktiga världshändelser påkalla nationernas uppmärksamhet, en sammanslutning af kvinnor, sådan som den här åsyftade, kan vara af stor betydelse. Att äfven en dylik sammanslutning mäktigt kan komma att inverka på lösningen af mången för kvinnofrågan viktig punkt, hoppas vi framtiden skall utvisa. Hvert femte år anordnar Internationella Förbundet kongresser. Den första af dessa torde komma att sammanträda år 1899 i London.

Den svenska afdelningen af det internationella kvinnoförbundet, till hvilket fl. d:r fröken Ellen Fries, såsom ombud för hufvudförbundet, tagit initiativ, konstituerade sig den 11 januari 1896, sedan villkoret för detsammans bildande blifvit uppfyllt, d. v. s. tillslutningen af minst sex föreningar. Som redan omnämnts omfattar Svenska kvinnornas nationalförbund numera nio föreningar, hvilka hvardera erlägga en årsavgift af 12 kr. Det är genom sammankallandet till den konferens i Stockholm, hvarpå vi på detta sätt velat fästa våra läsares uppmärksamhet, som det svenska förbundet nu för första gången söker att på ett mer verk-

samt och praktiskt sätt förverkliga det stora internationella sällskapets hufvudidé: samarbete på frihetens grund. Vi äro öfvertygade om att detta samarbete skall fortgå under full harmoni och förstående af alla de där samverkande krafterna.

* * *

Vi öfvergå nu till den utlofvade korta öfversikten af de föreningar, som under konferensen äro representerade, däri följande den ordningsföljd, som i konferenscirkuläret angifvits.

Fredrika-Bremer-Förbundet, Sveriges f. n. främsta kvinnoaks-sällskap, står därvid, enligt bokstafsföljden, främst på listan. Att i en tidskrift, som utgör detta samma sällskaps organ, lämna en redogörelse för hvad det verkat och åsyftar, anse vi som naturligt är obehöfligt. Under sin snart 13-åriga tillvaro har detsamma tillfyllt ådagalagt lifskraften af de idéer, för hvilka dess stiftarinna fru Sophie Adlersparre satte in hela sin rika personlighets bästa krafter. Förbundets talan kommer att på konferensen föras af dess byråföreståndarinna *fröken Gertrud Adelborg*, hvilken följt dess verk samhet alltifrån första året af dess uppträdande och således är väl ägnad att gifva den rätta belysningen åt dess »uppkomst och utveckling».

Föreningen för Vålgörenhetens ordnande är ej någon kvinno-förening. Dess syfte är af en så allmänmänsklig betydelse, att den ej är bunden inom något visst kön, lika litet som den i sitt arbete kan undvara mannens och kvinnans samfällda bemödanden. Stiftad år 1889 af en liten grupp för sina likars nöd ömmande personligheter i hufvudstaden, hvilka först och främst behjärtat, att det är »vålgörenhetens mål att lyfta den fattige upp på själfhjälpens mark», har denna förening numera blifvit en institution, som hand i hand med den offentliga fattigvården oförtrutet arbetar på att råda bot för de förfärande missförhållanden som nöd och fattigdom åsamkat samhället.

F. V. O:s centralbyrå i Stockholm, organiserad efter mönster af de af »Charity Organisation Societies'» inrättade vålgörenhetscentra i London, förestås och upprätthålles hufvudsakligen af kvinnliga arbetskrafter. Byråföreståndarinnan, *fru Agda Montelius*, dessutom en af föreningens stiftare och medlem af dess styrelse, kommer att på konferensen framlägga sina åsikter rörande »vålgörenhetens mål och medel». Fru M. har genom täta besök i England och Tysk-

land förberedt sig till sitt kall och både teoretiskt och praktiskt studerat fattigvårdsväsendet, i all synnerhet den sida däraf, som rör *ordnandet* af välgöreheten och den fattiges bistånd förmedelst *arbete*, ej almosor. F. V. O., som räknar Stockholms öfverståhållare till sin ordförande, förfogar numera öfver ej obetydliga tillgångar och dess årsmöten, under hvilka föredrag så väl öfver föreningens storartade verksamhet förekomma som frågor berörande olika sidor af våra fattigvårdsförhållanden, äro alltid till trängsel besökta af en intresserad publik af skilda samhällsklasser.

Föreningen för Välgörehetens ordnande har på en kortare tid än kanske något annat sällskap i vårt land af humanistisk art vunnit anslutning och sympati från allmänhetens sida. Vi tro oss ej göra oss skyldiga till någon öfverdrift, då vi uttala den öfvertygelsen, att det är kvinnans insiktsfulla och oegennyttiga insats i arbetet, som företaget till en betydande del har att tacka för sin framgång.

Kvinnans insats i uppfostringsarbetet representeras af *Göteborgs flickskoleförening*, ett sedan 1880 i rikets andra stad verkande sällskap, hvilket »medelst öfverläggningar om för skolan viktiga frågor, söker främja den kvinliga ungdomens undervisning och uppfostran». På sällskapets sammanträden förekomma omväxlande föredrag och diskussioner, vid hvilka månget betydande inlägg i för dagen brännande pedagogiska frågor blifvit gjorda.

Föreningen Handarbetets vänner representerar den praktiskt-konstnärliga sidan af kvinnoarbetet, och här är det uteslutande kvinnor, som tagit initiativet till företaget och äro dess ledare. Föreningens syfte »att i fosterländsk och konstnärlig riktning förädla den svenska konstslöjden», kan ju af ingen med större intresse och utsikt till framgång omfattas än af kvinnan, hemslöjdens egentliga utöfvare och bevararen af dess traditioner. Det är detta som föreningens stiftare, i spetsen för hvilka vi ånyo finna fru S. Adlersparre, behjärtat, på samma gång de visat, att företagsamhet och affärsduglighet hos vårt kön väl kan förenas med konstnärlig sans och ideel uppfattning.

Handarbetets vänner kan nu efter en 20-årig tillvaro (föreningen stiftades den 11 maj 1877) skåda tillbaka på en lysande rad af segrar och framgångar. Som den sista men ej minsta af dessa kunna vi räkna sommarens stora succés på Konst- och industriutställningen, där föreningens utsökta samling af textilföremål ej blott eröfrat guldmedaljer, utan varit för konstkännaren och hemslöjdens

sanna vänner ett trösterikt bevis för att handaslöjden i vårt land står under en lika insiktsfull som af konstnärlig uppfattning besjälad ledning.

Föreningen utöfvar en dubbel verksamhet, dels i sin egenskap af undervisningsanstalt och konstskola på det textila området, dels såsom en affär, hvilken tillhandahåller allmänheten de vackra profven på sin konstskicklighet. Handarbetets vänners präktiga utställningslokal i Stockholm och de smakfulla arbeten, som därifrån utgått, äro öfver hela landet tillräckligt kända för att här tarfva en närmare beskrifning. Den insats som föreningen gjort till höjande af den textila grenen af vår konstindustri är äfven så allmänt erkänd, att ingen tör bestrida densamma på detta område den första platsen.

Fröken Sofia Gisberg, en af föreningens verksamaste medlemmar och arbetande krafter, står på konferensprogramet antecknad för ett föredrag rörande »Handarbetets vänners verksamhet».

Samfundsiden, tillämpad som en befordrare af ett innehållsrikt sällskapslif, har funnit uttryck i tvenne föreningar med uteslutande sällskapligt syfte: Kvinnoklubben och sällskapet Nya Idun.

Kvinnoklubben, stiftad hösten 1887, har som uppgift att »sammansföra kvinnor från skilda arbetsområden för utbyte af idéer och idkande af godt och angenämt kamratlif. Den ställer till sina medlemmars förfogande en hemtreflig lokal, där tillfälle gifves att läsa tidningar, tidskrifter och böcker, skriva bref m. m. samt intaga måltider och förfriskningar till billiga pris». Så lydde den nybildade kvinnoklubbens första program. Den otvifvelaktigt mycket vackra idén har under årens lopp undergått åtskilliga skiftningar men haft tillräcklig lifskraft i sig för att ännu fortlefva, fastän under andra former och under annan ledning än den ursprungliga. Det finnes tillräckligt af arbetande ensamma kvinnor i vår hufvudstad för att göra behovet af en behaglig samlingsplats, som ersätter det saknade hemmet, i hög grad behjärtansvärdt. Ett innehållsrikt och angenämt klubblic skulle ju i någon mån lämna denna ersättning.

»Kvinnoklubbens idé» kommer klubbens ledamot *fröken Hanna Andersson* att i ett föredrag utveckla.

Sällskapet Nya Idun liknar till karakter och ändamål de amerikanska kvinnoklubbar, som sammansföra intelligenta och bildade kvinnor till tankeutbyte och gemensamma angenäma samkväm. På samma gång är den idé, som ligger till grund för sällskapets stiftande, äkta svensk, för att icke säga stockholmsk, i det densamma närmast ansluter sig till det sedan ett trettiotal af år i Stockholm

verkande manliga sällskapet *Idun*, hvilket som bekant räknar bland sina medlemmar allt hvad vår hufvudstad äger framstående inom vetenskapens, konstens och litteraturens område.

Nya Iduns ändamål är, så lyder dess stadgar, att »oberoende af alla partiåsikter bereda kvinnor med olika verksamhetsområden men gemensamma intressen tillfälle till enkla och innehållsrika samkväm. Till medlem af sällskapet kan en hvar bildad kvinna antagas, som ägnat sig åt något intellektuellt lefnadskall eller hyser utpräglade vetenskapliga, konstnärliga eller samhällliga intressen.»

Under iakttagande af dessa stadgar har sällskapet Nya Idun nu i 12 år ägt bestånd, och ständigt har dess månadssamkväm sett kretsen af sina medlemmar, valda ur hufvudstadens intelligenta kvinnovärld, utvidgas. Bland sina medlemmar kan sällskapet räkna våra förnämsta konstnärinnor och författarinnor på skilda områden, förutom kvinnor, som på ett eller annat sätt ägna sig åt intellektuellt arbete eller, som termen lyder, hyser samhälliga intressen. Vid hvarje samkväm (sådana äga rum första lördagen i hvarje månad, med undantag af sommarmånaderna, i en särskildt förhyrd lokal) förekommer diskussion, föredrag, uppläsning, musik eller deklamation, hvarjämte en utställning af konst- eller konstslöjdsföremål är anordnad.

Detta i största möjliga korthet sällskapets allmänna karakter. »Men betydelsefullare än Nya Iduns yttre verksamhet», säger den lilla festskrift, som den 7 febr. 1895 utgafs till firande af sällskapets tioårsminne, »har dess inre historia varit, en historia, hvilken endast är skriven i medlemmarnes minne. Uppfriskande glädje och skönhetsnjutning, som bildat afbrott i vinterns arbetsmödor; angenäma bekantskaper, hvilka stundom ledt till vänskapsförhållanden för lifvet; en genom offentligt eller enskildt tankeutbyte vidgad synkrets, genom personliga sammanträffanden skingrade fördomar, ett muntert och älskvärdt skämt — allt detta blir lefvande i minne och sinne vid Nya Iduns namn».

Sällskapets ordförande, *fröken Ellen Key*, kommer att teckna dess historia under de gångna åren, därvid särskildt dröjande vid några af dess mer framstående medlemmar.

Att *Stockholms läsesalong* slutit sig till kvinnoföreningarnes led torde måhända hos mången väcka en viss förvåning. Men hvar och en som följt dess historia vet, att hedern att ha tagit initiativet och bragt denna för vår hufvudstads kunskapstörstande och läslystna befolkning, vi kunna väl säga nästan ousbärliga institution till stånd,

är åter den krets af företagsamma och intelligenta kvinnor, som under de sista årtiondena på så många områden verksamt ingripit i vår hufvudstads kulturella sträfvanden.

Stockholms läsesalong öppnades i december 1866. Från början endast afsedd att vara ett läsrum tillgängligt för fruntimmer, har densamma under årens lopp allt mer utvidgats och såväl dess läsesalar som vidlyftiga lånebibliotek står numera som bekant öppna för en mycket stor publik af båda könen, hvilken årligen tillväxer.

Hvad *Stockholms kvinnliga gymnastikförening* innebär ligger i själfva namnet. Väckande af håg för och bibringande af färdighet i gymnastik, med det Lingska systemet som grund, är föreningens ändamål. Densamma har nu ägt bestånd sedan januari månad 1886 och kan således redan blicka tillbaka på en 11-årig, framgångsrik bana. Dess medlemmar utgöres dels af Centralinstitutets kvinnliga gymnaster, hvilka bilda den s. k. »högre afdelningen», dels andra aktade och bildade kvinnor, som visa intresse för gymnastiska öfningar. Medlemmarna af denna kategori bildar »den lägre afdelningen» hvilken liksom den öfre sammanträder vissa gånger i veckan till gymnastiska öfningar. Hvad denna förening utträttat för att stärka och uppfriska af ett ansträngande arbete medtagna eller af ett oändamålsenligt lefnadssätt försvagade individer af vårt kön är ganska betydande. Att genom stärkande af det fysiska göra kvinnan ägnad att äfven på intelligensens område väl fylla de platser, som i en allt vidsträcktare grad tillerkännas henne, se där den uppgift som Stockholms kvinnliga gymnastikförening satt sig före och som dess ledare på ett i allo tillfredsställande vis vetat att fylla. Om denna de »kvinliga gymnasternas uppgift» skall *fru Ebba Herrman* på konferensen lämna en en närmare redogörelse.

Den nionde af de till Kvinnoförbundet anslutna associationerna är *Svenska allmänna kvinnoföreningen till djurens skydd*. Denna förening, stiftad år 1880, har »förmåligast till ändamål att verka för en mildare behandling af djuren inom hemmen och att därvid i synnerhet tillse, att djuren vid slakten icke underkastas svårare plågor än oundgängligt är samt att hos det uppväxande släktet väcka intresse för djuren». Till främjande af nämnda ändamål har, säges i årsberättelsen, föreningen »till största delen gratis utdelat skrifter i många tusentals exemplar, anordnat och bekostat kurser för undervisning i slakt efter ändamålsenliga metoder, låtit såväl i hufvudstaden som i landsorten hålla föredrag rörande djurskyddet, utdelat belöningar till personer, som i väsentlig grad främjat föreningens

syften o. s. v.» Sedan sällskapets stiftande har fru J. Varenius varit dess ordförande och har både såsom talarinna och skriftställarinna inlagt stora förtjänster om detta sällskap, hvilket stora moraliska och humanistiska betydelse för hvarje år vinner allt större erkännande.

Fru Elna Tenow skall i egenskap af sällskapets representant behandla djurskyddet som »En insats i kulturutvecklingen».

Detta i allra största korthet en öfversikt af de på konferensen representerade sällskapens ändamål, af hvilka, som af ofvanstående synes, de flesta genom särskilda föredrag komma att belysa sin verksamhet eller någon fråga, som därmed står i samband.

* * *

Konferensen håller sig dock ej ensidigt till de ämnen, som betingas af arten af de representerade föreningarnas syften. Äfven för *fria föredrag af allmän social betydelse* har utrymme lämnats och det är här man beredes tillfälle, dels få höra fröken *Anna Sandström* utveckla frågan: »Under hvilka förutsättningar kan kvinnörelsen blifva af verklig betydelse för kultur och framåtskridande», dels *med. d:r J. E. Bergwall*, hvilken i fråga om sjukvårdens ordnande i landsorten nedlagt så stora förtjänster, behandla ämnet: »distrikts-sköterskor, en modern insats i svenska landsbygdens sjukvård», dels ett föredrag öfver »några synpunkter i kvinnofrågan med särskild hänsyn till den svenska kvinnans rättsliga ställning» af vår på detta område mångåriga skriftställare och föreläsare *fil. kand. Emil Svensén*.

Men trots den anspråkslösa titel af konferens, som Svenska kvinnornas nationalförbund gifvit den sammankomst, hvartill det i utställningstidens sista timme kallat för dess intressen nitälskande personer i vårt land, kommer detsamma på visst sätt att bära karakteren af ett nordiskt kvinnomöte, och detta tack vare de framstående gäster från våra grannland, som, hörsammade inbjudningen, komma att för oss framlägga sina erfarenheter från de arbetsfält, där de verkat i handling eller i ord.

Vi skola således få den förmånen höra »kvinnofrågan i Norge» behandlas af *fröken Gina Krog* från Kristiania, utgifvarinna af den norska kvinnotidskriften »Nylænde» och en af kvinnosakens mest energiska och begåfvade förkämpar i vårt broderland. En annan inom sjukvårdens område känd norsk föreläserska är *fru Margareta Vullum*, hvilken som ämne för sitt föredrag valt »Kvindernes værne-

plikt». Tvenne inom olika arbetsfält verkande danska kvinnor, båda framstående och erfarna talarinnor, komma äfvenledes att uppträda med föredrag, nämligen *fru Elisabeth Selmer* från Köpenhamn, ordf. för föreningen »Hvita bandet» i Danmark och väl känd af den svenska allmänheten genom sina föredrag i Stockholm förliden vår, samt *fru Ch. Norrie-Harbou*, känd för sina förträffliga inlägg i med sjukvården sammanhängande frågor. Den förra har som ämne för sitt konferensföredrag satt: »Betydningen af kvindens arbejde for totalafhold og sødlighed», den senare kommer att tala om: »Sygepleje som arbejdsfelt for kvinden.» Bland de finska gästerna märkes *fröken Lucina Hagman*, hvars »erfarenheter om samuppfostran», stödd på en mångårig pedagogisk verksamhet säkert kommer att erbjuda synpunkter af det största intresse.

Fru Selmers och kand. Svenséns föredrag komma eventuellt att åtföljas af diskussion.

* * *

Härmed hafva vi i det närmaste genomgått konferensprogramet, hvilket vi på annat ställe aftrycka, i afvaktan på det referat öfver förhandlingarna som, då konferensen blifvit ett fullbordadt faktum, naturligtvis ej skall uteblifva. Ett och annat af föredragen hoppas vi äfven kunna delgifva våra läsare in extenso.

Att för öfrigt på förhand ställa ett företags horoskop torde vara oförsiktigt, allra helst då det är fråga om ett företag som för sin framgång i så hög grad som ett offentligt möte måste räkna på den utom programet stående faktor som kallas »stämning». Men om valet af föredragningsämnen, gemensamhet i idéer och intressen, talangen och erfarenheten hos de föredragande personerna samt konferensbestyrelsens ordnande förmåga är den rätta förutsättningen för att ett möte skall lyckas, så äro vi här fullt berättigade att uttala den förhoppningen, att detta det första större kvinnomötet i Sverige skall blifva en heder för oss och vårt land.

L. D—n.

Concepción Arenal.

En spansk banbryterska.

År 1764 dog i Oviedo i Asturien en lärd benediktinermunk, Padre Feijóo, som djupt ingripit på många områden i sitt fosterland. Genom den kraftiga insats han gjort i civilisatoriskt hänseende, den väckelse han gifvit åt fosterlandskänslan, den strid han utkämpat mot öfvertro och intolerans, mot okunnighet och fördomar har han i det spanska folkets hjärta rest sig en minnesstod, oförgängligare än det monument som till hans ära uppförts på plaza de Isabel la Católica i Orense.

Bland de många arbeten, som flutit ur hans penna är ett synnerligen anmärkningsvärdt i betraktande af den tidpunkt vid hvilken det författades, nämligen för mera än ett etthundrafemtio år sedan. Det bär titeln: *Defensa de las mujeres* och utgör ett värtaligt och kraftigt försvar för kvinnans rättigheter, för hennes likställighet med mannen i moraliskt, intellektuellt och politiskt hänseende.

Trots de trånga gränser, inom hvilka det är den spanska kvinnan tillåtet att röra sig, intager hon i vår tid ett aktadt rum inom vetenskap och konst, men företrädesvis på det skönlitterära och humanitära området.

Det var därför intet under, att när 1876 i Orense ett pris ut-sattes för den bästa kritiska studie öfver Padre Feijóo, bland tre täflande två voro kvinnor. Den ena, doña Emilia Pardo Bazán, om hvilken några biografiska data finnas i Dagny 1893, h. 7 jämte en öfversättning af hennes studie *Den spanska kvinnan*, eröfrade detta pris; den andra täflande var doña Concepción Arenal, hvars 1893 afslutade lifsgärning varit ett lefvande bevis för sanningen af de åsikter om kvinnan, som P. Feijóo för hundrafemtio år sedan uttalat.

Född 1820 i Ferrol, där fadern innehade en militärpost, blef Concepción Arenal vid åtta års ålder lämnad fader- och moderlös med två yngre systrar. Barnen upptogos af morföräldrarna, men blott fjorton år gammal kom Concepción till Madrid.

Gift vid tjugusju års ålder med Fernando Garcia de Carrasco, framstående jurist och utgifvare af tidningen *Iberia*, blef hon efter åtta års äktenskap enka och flyttade då med sina två söner åter till Galicien, där hon dröjde tills barnens uppfostran nödgade henne att återvända till Madrid.

I januari 1893 slutade hon i Vigo ett lif, deladt mellan moderlig pliktuppfyllelse och en ädel andes oafåtliga arbete för likars väl, ett lif, prägladt af lefvande intresse, lågande entusiasm, uppoffrande nit att sprida ljus, där mörker rådde, ej blott inom eget land utan i hela världen.

Man berättar från hennes ungdom, att hon, iförd manlig dräkt, tillbragte sina kvällar på *café del Iris*. Detta var emellertid ingalunda något drag af s. k. *Georgesandism*, ty Concepción Arenal var städse en entusiastisk försvarare af äktenskapets institution. Men på denna tid hade icke den spanska kvinnan tillfälle att ens passivt deltaga i litterära eller politiska samkväm och detta café var en centralpunkt för litteraturens, politikens och humanitetssträfvandets representanter, till hvilkas samtal Concepción Arenal var en tyst men uppmärksam åhörare.

Utan att i någon mån åsidosätta de plikter som åligga makan och modern, har hon ägnat ett helt lif åt att undersöka det onda som fräter mänskligheten, att studera dess orsaker och med beundransvärdt praktisk blick anvisa botemedel, om icke för att helt läka, åtminstone för att till stor del mildra. Hon visar sig därvid i besittning af en rik naturs mångsidighet och hängifvenhet; hon är filosofen som argumenterar och kvinnan, som deltagar, sociologen som forskar och ängeln som tröstar, diagnostikern som undersöker och barmhärtighetssystemen som vårdar.

Hvarhålst den sak, åt hvilken hon helgat sitt lif, varit under debatt har hon infunnit sig, alltid uppmärksamt lyssnande, ofta aktivt ingripande, understundom eröfrande pris, som på området mest representativa män kunnat afundas henne.

Hennes publicistiska verksamhet har varit trefaldig, vetenskaplig, humanitär och skönlitterär. Att uppdraga någon bestämd gräns mellan dessa tre arter är emellertid nästan omöjligt, ty hon har därvid ställt litteraturen i vetenskapens tjänst, vetenskapen i barmhärtighetens. I få ord, hennes mål har varit: vetande åt de okunniga, tröst åt de lidande.

Lejonparten af hennes lifsgärning har varit ägnad åt fångvårdsangelägenheter. Otaliga äro de publikationer, hvarigenom hon ingripit på detta område, där hon äfven för svenskar icke är obekant, Till Fångvårdskongressen i Stockholm 1878 ingaf hon nämligen ett betänkande, och en af de största auktoriteter inom detta fack, doktor Wines, som blifvit kallad: »*le symbole de la réforme pénitentiaire*, yttrade i sin redogörelse vid kongressens öppnande: »Allt är att

hoppas af ett land (Spanien) som alstrar sådana skriftställare och tänkare som en Doña Concepción Arenal etc. . . .»

Samma framstående auktoritet faller om henne detta omdöme i ett af sina arbeten: »Señora Arenal är en kvinna af kraftig och utomordentlig intelligens och en af sitt lands allra största och ädlaste andar. Hon har ägnat hela sitt lif åt studiet af sociala frågor, särskildt åt hvad som angår förhindradet af brott. I detta hänseende är Señora Arenal en auktoritet ej blott inom sitt eget land utan inom Europa.»

Detta må vara tillräckligt för att vittna om hennes arbete på detta område. Ett uppräknande, än mindre en redogörelse för hennes otaliga skrifter inom detta fack, medgifver icke utrymmet här. Antecknas må emellertid, att många af hennes arbeten blifvit prisbelönta af akademier och sällskap, att hon under en lång följd af varit generalinspektör för fängelserna för kvinnor i Spanien, sekreterare i Röda Korset, under fjorton år utgifvare af en revy för fattigvårds-, välgörenhets- och straffanstalter m. m.

Med den innerligaste kärlek och lågande entusiasm för sitt lifsmål, har hon städe förenat en omutlig sanningskärlek. Uti sin icke ljusa skildring af fångvårdsförhållandena inom Spanien, som doktor Wines intagit i ett af sina arbeten, säger hon: »Sådant är förhållandet med fängelserna i Spanien, ärligt framställt och med den sanning som aldrig bör beslöjas under pretext af en falsk patriotism, emedan ingen bör begagna den rena och upphöjda känsla, som kallas fosterlandskärlek för att rättfärdiga en lögn. Nej, den rätta patriotismen ropar högt på sanning, vare sig den lyser som en gloria, bränner som ett brott eller stinger som ett spjut. Sanningen är olyckligtvis i våra dagar ingen gloria för Spanien. Men dess ädla söner böra förstå den för att rättvisa skall kunna skipas, för att Spanien skall rodna öfver det anklagelsens rop som ljungar oss till mötes öfver bergen och hafven, beledsagadt af ädla föredömen, som det bör följa. Det största onda och den största skymf, som kan tillfogas ett folk är att smickra det och den som känner sig uppfordrad att offra sig själf till sitt lands nytta må fatta, att det icke sker genom offer på sanningens bekostnad, till förmån för ett illa förstådt intresse.»

På det humanitära området har hon äfven rastlöst verkat med arbeten om slafveriets afskaffande i kolonierna, om förhållandet mellan arbetsgifvare och arbetare, mot dödsstraffet och offentliga afrättningar, om folkundervisningen o. s. v.

Såsom litterär kritiker har hon publicerat en studie om realismen inom konst och poesi och sin skaldiska begåfning har hon äfven ställt i humanitetens tjänst genom ett stort antal poemer, där ämnena hufvudsakligen utgöra hat mot tyranni, kärlek till fosterland och frihet, kamp för humanitet.

Concepción Arenals tankar i kvinnofrågan finnas strödda i nästan alla hennes skrifter, men kunna sägas vara koncentrerade i två på skilda tider utgifna; *La mujer del porvenir* (Framtidens kvinna) och den tretton år senare publicerade *La mujer de su casa* (Hemmets kvinna).

I den första af dessa skrifter anser hon kvinnan synnerligt ägnad för det prästerliga kallet. »En kvinna», säger hon, »kan nå det högsta, hon kan vara Guds moder, hon kan bli martyr, helgon och mannen ägnar henne sin dyrkan framför altaret, men anser henne på samma gång ovärdig att bekläda ett prästerligt ämbete. Ja, hon må ej ens djärfvas söka den lägsta kyrkliga tjänst . . . Då kvinnan af naturen är mera deltagande, mera religiös, mera kysk än mannen, synes hon så mycket mera danad för prästkallet, framförallt inom den katolska kyrkan, som föreskrifver celibat och öronbikt.»

I fråga om det borgerliga området, säger hon: »Officielt erkännes kvinnans lämplighet som statschef och bodförestånderska, men hvad som ligger däremellan vore absurdt af henne att sträfva till . . . Det mest retsamma uti den rättsliga olikheten är, att medan civilrätten stämplar kvinnan såsom moraliskt och intellektuellt underlägsen mannen, ålägger strafflagen samma straff för båda könen. Häpnadsväckande motsägelse! Den ena säger: du är en underlägsen varelse; jag kan ej bevilja dig rättigheter. Den andra: jag betraktar dig som mannens like och ålägger dig samma plikter; om du brister därutinnan, ådrager du dig samma straff.»

Beträffande de båda könen intellektuella förhållanden, tillbaka-visar hon Galls teori om hjärnans vikt och volym såsom måttstock för intelligensen. Hon anser, att den mindre volymen af kvinnans hjärna står i förhållande till den mindre volymen af hennes kropp och att organets mindre öfning hos kvinnan gör att det nästan atrofieras. Hos barn finnes ingen skillnad mellan könen i afseende på hjärnvolymen. När börjar öfverlägsenheten hos mannen i detta hänseende? frågar hon.

Läkare-, apotekare- och advokatycket anser hon för kvinnan lämpliga, hvaremot hon icke vill se henne som domare, enär hon

vill befria henne från afkunnandet af en dödsdom. Rösträtt vill hon ej heller medgifva henne i betraktande af de demoraliserande inflytelser, som det politiska lifvet medför.

Moraliskt sedt, ställer hon kvinnan högre än mannen, ty hon är mera god, känslig, tålig, deltagande, mindre benägen att bryta mot Guds bud och mänskliga lagar och själfmord förekomma mindre af kvinnor än af män.

Följderna af kvinnans okunnighet och ofrihet äro ödesdigra för henne själf, för mannen, för samhället, därför, att lämnad åt sig själf och åt okunnighet, det för henne är omöjligt att på hederligt sätt försörja sig, hvilket leder till fattigdom, som slutar med fängelse, fattighus eller prostitution, eller till ett äktenskap utan kärlek, ingånget endast för att icke falla under någon af de andra tre kategorierna. Och inom detta äktenskap saknar hon helt och hållet moralisk auktoritet och för därför en tom, sorglig tillvaro. För mannen är den bästa följeslagerska den som vet mest och gäller mest och för barnen den sämsta moder den som af bristande känedom om hygienens enklaste sanningar förstör sitt barns hälsa, som af bristande kunskaper ej kan leda dess uppfostran o. s. v.

Under de tretton år som ligga emellan publicerandet af detta arbete och hennes andra bok öfver samma ämne *La mujer de su casa* hade Concepción Arenals åsikter i någon mån undergått förändringar. Öppen och ärlig som alltid erkänner hon också detta i företalet till detta senare arbete, där hon säger: »Aktningen för sanningen tillåter ej att vidhålla åsikter, som vi börjat tvifla på. Må andra eftersträfvade epitetet ofelbar, jag nöjer mig med att vara öppen och ärlig.»

Kvinnan är nu ej längre lämplig för det prästerliga kallet och beträffande intelligensen håller Concepción Arenal nu icke så starkt på likställigheten mellan könen och detta på grund af erfarenheter. Däremot yrkar hon numera på likställigheter i politiska rättigheter.

Det sannskyldiga hindret för kvinnans utveckling består uti att hon fortfarande uppställas som ideal, hon är »hemmets ängel», uteslutande husmodern och ännu höres den utnötta klassiska frasen: »hon må ej tänka på annat än sitt hem, sin man, sina barn». Men det ideal af fullkomlighet, som gömdes inom det feodala slottets murar, passar i ingen mån i det moderna samhällets boningar, där kräfvades frihet, luft, och kvinnan har tid till annat, om hon får utveckling och frihet, ty nu söker hon döda tiden, förlösar den i frivolitet. De, som ej ha tid till något, äro ytliga, lättjefulla, okunniga,

uppfylla sitt hem med flärd och lyx, där aldrig prägeln af hemtrefnad spåras, där huslighetens poesi saknas.

Summan af hennes analys är, att kvinnan är *kanske* i afseende på högre intellektuell begåfning underlägsen mannen, men så långt hennes begåfning räcker, bör hon få komma, ty om mannen genom att odla sitt förstånd fullkomnar sig, bör kvinnan äga samma rättighet. Geni och talang äro icke exceptionella för mannen och det är löjligt, att massor af medelmåttiga män, blott därför att de äro män, hafva anspråk på företräde framför kvinnor, vore dessa än så öfverlägsna på hjärtats och hufvudets vägnar.

Concepción Arenals lifsmål har varit högt, hennes arbete rastlöst och välsignelsebringande, hennes sinne ödmjukt. »Tiden är kort», säger hon, »den hvarken skattas, mätes eller gagnar efter det antal gånger som minutvisaren passerar öfver urtaflan, utan efter mängden och djupet af de intryck vi mottaga.»

Då för några år sedan ett förslag väcktes att resa hennes staty, svarade hon: »Statyer böra endast resas åt lärde, martyrer och hjältar, jag tillhör ingen af dessa kategorier».

De hyllningar, som efter hennes död ägnats hennes minne, hafva varit lika välförtjänta som uppriktiga och mer än en staty har blifvit rest, för att hedra minnet af Concepción Arenal, hvilken glömsk af sig själf, utöfvat en verksamhet till gagn för mänskligheten, till tröst och välsignelse för sitt land. Om henne kan med sanning sägas: hon skref och tänkte som en lärde, kände och lefde som ett helgon.

Adolf Hillman.

En Juvel.

En liten strandbild från Visby.

De lågo därnere vid hafsstranden och letade i sanden efter petrifikater. En skön syn för Kneipp, barbenta och med uppkafade skjortärmar, så lättklädda att de mycket väl kunde tjäna till modeller för kupidoner och så fria i sätt och åtbörder, som hade de lefvat sitt lif fram på en obebodd ö, inte på Gottland med badanstalt och medeltidsruiner.

Åh, dessa små, friska, brunhyade gynnare! Deras anleten liknade vackra, solgyllne äpplen och hafvets skiftblå färg tycktes

ha smugglat sig in i deras ögon. Där visade en liten lycksökare triumferande upp en vacker zoofyt, formad som en gräddfärgad lilja, och en annan kom stickandes med ett långt, fint krumhorn af lergrå sten, en tredje hade upptäckt en petrificerad gråsugga, präktigt exemplar, alla benen syntes så klart aftecknade. De hade haft afgjord tur i kväll. Just i solnedgångens stund hade man också sådan lust att leta. Brisen kom så sval och afkyld kindens glöd, och när blicken stundom lyftes från grus och tång, kunde den följa det lysande ljusklotet, som sjönk likt en stor guldsköld i hafvet. Det sakta vågsvallet smekte dessutom örat och måsarne sutto ej längre på stenarne, orörliga som hade de varit huggna i marmor, utan flögo med vackra, hvita vingslag längs vattenbrynet.

Badgäster och tillfälliga resande gingo och njöto af den härliga anblicken och en kvinlig artist, som flyttat ut sitt staffi i skuggan af ruinen, lade bort penslar och palett för att teckna af barngruppen i sin skissbok.

»Gruppen», nej, det var egentligen bara en af parflarne, som drog hennes blick, en brunhårig, hurtig pilt, som trallade halfhögt för sig själf och hade mössa utan skärm. Han gräde ännu efter skatter och tycktes ha fått hela oturen på sin lott, ty då de andra hopsamlade sina fynd drog han endast upp en rund glasliknande sten, vid hvars åsyn kamraterna utbrusto: »Det är en glasbit, ingenting annat än en glasbit!» Men då gossen torkade stenen med skjortärmen rent af gnistrade den från alla kanter, ingen ville dock erkänna dess skönhet utan den ene som andre ropade: »en vanlig glasbit, släng den i hafvet!»

Men gossen efterföljde ej maningen.

»Nej, det är den alldeles för vacker till», förklarade han, »den är som det renaste vatten, aldrig har jag sett maken, jag måste visa den för någon här.»

»Den får du inte ett öre för», sade en af kamraterna, som visade tydliga anlag för 'geschäft' och redan ägde en viss färdighet i att tala för sina petrifikater, »hvem tror du vill ge pengar för en glasbit?»

»Men det är ingen vanlig glasbit», upprepade han envist och lät stenen spela mot ljuset, »det syns väl!»

»Du är en dumbom», sade kamraten helt öppenhjärtligt och knuffade till honom så att glasbiten slungades mot en sten. Men gossen tog upp den lika klar och hel, och då pojkskaran skingrades

hit och dit för att bjuda ut sina fynd, följde han eget råd och gick bort till den gamle herrn, som alltid, kväll efter kväll, satt och läste vid hafsstranden, öfverskyggad af ett stort linneparaply.

Han var en sådan där besynnerlig kurre, som gick och spanade efter insekter och han hade en stor håf, däri han fångade flugor och fjärilar, nästan på samma sätt, hvarpå fiskarne fångade strömming. Pojkarne hade understundom tjänat sig en styfver med att biträda honom vid jakten och gossen i fråga hade själf en gång letat upp en stor, metallgrön skalbagge, som visat sig värd en hel tjugofemöring. »En vanlig en, men ovanligt stor, en riktig liten kräfta...» hade han sagt med ett leende af ljus tillfredsställelse. Men för petrifikater: snäckor, zoofyter, koraller och dylikt hade han intet sinne. Då man nalkades med något i den vägen, gjorde han en rörelse med handen, hvilken i sin afvisande köld sade lika tydligt som ord »Kom ej med skräpet!» Ingen tordes heller vara påtrugande, ty han hade en viss bister min i sitt ansikte och man fick snart klart för sig, att han ej gaf bort sina små, hvita slantar för ro skull.

Till honom var det som gossen kom med sitt fynd, Gud vet hvarför, det måtte ha varit ren instinkt eller skickelse. Men han tänkte ganska förståndigt: »den som jämt sitter och läser och därtill känner till allt, som flyger och kryper, måtte väl begripa mer än jag och mina gelikar», och när gubben utan att lyfta ögonen från häftet, gjorde sin afvisande åtbörd, låtsade han sig ej något märka utan räckte i tigande envishet fram skatten.

Då den gamle herrn fick syn på den lilla flata handen med dess strålande halfrund, lät han höra ett utrop af glad förundran.

»Hvar fick du den ifrån, pojke, hvar i all världen fick du tag på min diamant!» Och han tog stenen, betraktade den från alla sidor och höll lorgnetten så nära som skulle han undersöka den mikroskopiskt. »Just densamma», sade han förnöjd till sig själf, »så förunderligt, en sådan ödets lek eller försynens skickelse. Jag är alldeles förbryllad. För ett år se'n förlorade jag den här på hafsstranden och se'n dess har regn och snö och bläst och pojkar huserat vildt i gruset, men förr än nu skulle den ej komma i dagen. Jag trodde slutligen nästan att jag förlorat den i Klintehamn, det var sant... Åh, en sådan tur...» Han lossade en nipp, som hängde vid urkedjan, en guldring, hvars sten var bortfallen och i hvars tomrum den lilla halfmånformiga stenen nu försiktigt inpassades. »Precis som i en saga, hvad var det för en tomtegubbe, som kom och gaf dig korn på den här, hade han eldröd hätta och mullgrå

kåpa, hur såg han ut, svara du unge Tjelvar, du lyckans guldgosse, du påhittige blåögde lille gottlänning, svara!»

Gossen såg på honom med leende min och svarade, alldeles som hade han väntat denna lösning af gåtan: »Jag hittade den där-borta på stranden under tång och sten, pojkarne sade att det var en vanlig glasbit, men jag påstod tvärtom.»

»Du såg inte felt, lille gottlänning», sade vetenskapsmannen och fäste sin skarpa grå hökblick på gossens ansikte, som i sin uttrycksfulla regelbundenhet påminde om en finskuren kamé. Det låg en vaken intelligens i de stora, hafsblå ögonen och ett drag af slumrande viljekraft kring de små klarröda läpparne. Artisten hade ej på måfå tagit honom midt ur gruppen för att gömma bilden likt en sällsynt pärla.

»Jag hade ändå rätt», upprepade han strålände, »det var ingen vanlig glasbit».

»Ingen vanlig pojke heller», tänkte entomologen förundrad, »ännu har han inte frågat efter slanten, han gläder sig åt sin upptäckt... besynnerligt, att det just skulle vara den *där* pojken, som jag en gång förut häpnat öfver. När han fick tjugofem öre för ett präktigt exemplar af en skalbagge-art, stod han och vände på slanten och frågade om det inte var ett misstag, om han inte fått för mycket.

»Du är inte född till köpman eller bonde eller tiggare eller embetsman i den vanliga stilen», tänkte jag strax, och nu måste jag tänka den tanken om igen. Hvem vet, kanske finns där fröt till något stort eller åtminstone något dugande och ärligt i denna unga själ. Inte frågat efter slanten — det är alldeles förunderligt!»

Han satt en stund tyst och tankfull, därefter lade han stenen i portmonnän och frågade med plötslig barskhet: »Nå, hvad väntar du på, byting?»

»Tala om något om där stenen», bad gossen frimodigt, utan att fästa sig vid minen, »ni som vet så mycket, kan nog säga hvar den kommit ifrån. Finns där måhända långt, långt borta en hafstrand, där sådana där klara stenar äro lika vanliga som snäckorna här.»

»Sätt dig, min gosse», ljöd det välvilliga svaret, »jag skall tala med dig, både om de klara stenarne och mer till. Men till att börja med, måste du underrätta mig om hvad du själf är för en juvel. Hvad heter du och hvar bor du?»

Gossens historia var snart berättad. Hans far och mor voro döda och nu bodde han hos en faster, som var gift med en skeppare.

Sju år hade han lefvat, två terminer hade han gått i folkskolan och många roliga dar hade han tillbragt härnere vid hafsstranden och hvad han hade att vänta af framtiden tänkte han troligen ej mer på än den hvite måsen, som satt och solade sig i aftonglansen där midt emot.

»Du minns således hyarken far eller mor?» fortfor den gamle herrn med en viss förnöjelse och gossen svarade utan en gnista till känslorörelse: »Nej, inte ett grand!»

»Och din faster har själf barn eller hur?»

»Ja då, fem stycken, de äro två flickor och tre pojkar. Faster säger alltid, att hon tycker så bra om mig, därför att jag inte är så storäten som de andra.»

»Såå. — Ja det förklarar hela situationen», tänkte han, »det säger mig just hur pass älskad han är. Mor min kunde ju aldrig proppa nog i mig, jag minns att hon var rent hjärtängslig när jag inte hade aptit. Han är så ensam som hade han regnat hit... Jag undrar om han har håg för insekter.»

Och liksom ett underbart svar på tankefrågan, ropade pojken: »Se, en så vacker fjäril», och jagade se'n ögonblickligen efter den brokiga fladdraren.

Ett belåtet löje smög öfver den lärdes torra ansikte och han sade för sig själf: »En vacker och vaken pojke, inte den vanliga typen, sällsynt exemplar, en oslipad diamant. Om jag skulle göra mig besvär att slipa honom? Om jag skulle fostra honom för vetenskapen, låta kunskapens ljus lysa fram genom klaraste facetter... Se, hur han springer där med flygande hår och blossande kind, vacker som vår apollofjäril, en riktig bild af själen och lifvet, det vackra, rena lifvet, som inte bara fikar efter pengar... 'Inte storäten'... jag tror jag tar mig honom an — där finns inte skymten af ett hinder, ingen frågar efter honom, det är alldeles som med mig, hvem i all världen tänker på mig — utom någon gång, då man tänker på arf — men», här log han ett skalkens löje, »ännu lefver Lasse lille!»

Medan han, på enstöringars vanliga vis, satt och småpratade för sig själf, kom gossen tillbaka och framlämnade en vacker, dubbelvingad insekt: »Kan herrn säga mig hvarför han ska ha fyra vingar», frågade han leende, »de flyga ju lika bra, de som ha två.»

»En förmodan, en iakttagelse», mumlade han med stegrad intressé, »nej, det är inte den vanliga tjockhufvade sorten», och därvid började han på lättfattligt sätt inviga den unge i naturens fina hemligheter.

Här sutto de två, lärande och lyssnande, ända tills det blef blåskumt öfver hafvet och kvällsrodnadens varma purpurstrimma öfvergick till blekaste topasgult. Och återigen inträffade undret. När pojken gick bad han ej om någon slant, hvarken för sten eller fjäril.

»Han glömde naturligtvis af det», sade mannen för sig själf, »men det var storartadt, riktigt märkvärdigt storartadt, att kunna glömma något dylikt. Den pilten har försynen tydligt kastat i min väg och jag ginge väl ej ostraffad, om jag ej tog vara på honom. Hvad gör det att han inte är min, inte heter Gyllensköld, inte är af mitt kött och blod — adeliga blod, gud bevars. Hvad gjorde min stamfar för bravurer manne eftersom han blef adlad, slog ihjäl en hop danskar eller tyskar, brände byar, röfvade kyrkor... eller förstod han sig kanske på att passa väl upp någon krönt lätting, Drottning Kristina, den markattan, adlade både skräddare och skomakare, och uppriktigt sagdt, jag ville heller ha funnit upp ett trefligt plagg än ha satt sabeln i en medmänniska. Jag hoppas att min stamfar var hofskräddare — Men hvart tog det nu vägen med pojken? Jo, han skall bli min fosterson, vår Herre har satt sitt adelsmärke på hans panna, jag läser någonting riktigt vackert på detta oskrymtade hvita blad. Han skall bli min andes barn, arfvingen af mina kunskaper och idéer och hvarför inte slantar med. Thjelvarson skall han heta, kallas upp efter den gamle gottlänske hjälten, han, som enligt sägnen kom med elden, snillet och hjärtats makt, och förmådde den sjunkande landremsan att stå på fasta grundvalar och blifva en af hafvets välsignade öar. Lille Thjelvarson, ingen skall neka mig dig, nej, de skola tacka Gud att jag tar dig. Storäten — stackars liten krake. Min gamla hushållerska ska göra stora ögon till att börja med och kanske knarra öfver familjens tillökning, men det ger sig med tiden. Hon ska' snart omhulda honom som en liten prins, han ska' bli röd som en ros och trind i ryggen som en ål. Mina släktingar bli väl topp tunnor rasande, men det bryr man sig ej om, hade jag gift mig, så hade ju förlusten varit enahanda. Jag har ju själf knogat ihop största delen af min förmögenhet och ingen frågar minnsann efter mig för annat än för de snöda pluringarne. Jag ser nog och förstår nog, är inte så illa gammal och dum heller, sextiofem år bara, kan godt lefva tjugo å trettio till... med min vigör...»

Han gick rask, rak och med strålände min den knaggliga gatan framåt, tills han uppnådde den lilla anspråkslösa byggnad,

där han bodde under sommarmånaderna. Sankt Karins ståtliga ruin låg i närheten och de af yppig grönska öfverhöjda tornen aftecknade sig så vackra mot den blekt guldglänsande luften, att han måste stanna och beundra. En stor, klar stjärna stod likt ett himmelskt öga rakt öfver den vittrande halfbågen. »Åh, hvad allt är fåfängligt och förgängligt», suckade den gamle entomologen, »allt vittrar, multnar, svinner, slakten gå, slakten komma. En sländdröm är det mesta, så smått, så efemeriskt smått, 'människan den malen', säger en af de där gamle hebreiske författarne, just ett passande epitet... äter, fräter och försvinner, på det hela bara ett skadedjur.»

Han gick vidare och innan han öppnat porten till sitt tillfälliga hem, hade han kommit in i en annan tankegång. »Kanske gör jag det jag ångrar, men det är nästan bättre att i all välmenthet göra en dumhet än att i kall egoism göra ingenting alls. Men — om jag lyckas, hvilket är mycket möjligt, så må jag aldrig fordra tack för mitt besvär, aldrig fordra något för egen räkning. För samhället, för vetenskapen och därmed nog. Gamle Gyllensköld, gör som den lille gottlänningen, begär ingenting för din juvel, tänk inte på betalning.

Anna Knutson.

Kvinnans rösträtt inför engelska underhuset.

Våra läsare torde erinra sig den artikel rörande ofvanstående ämne, som 3:dje häftet af vår tidskrift innehöll. Däri lämnades en kort öfversikt af rösträttsfrågans — d. v. s. the Women's Suffrage Bills — behandling i engelska parlamentet, där den sedan 30 år tillbaka är ett på dagordningen tidt och ofta återkommande stridsäpple. Den 3 februari detta år hade billen om utsträckning af rösträtt äfven för kvinnor, efter en mycket het debatt, för hvilken ofvan citerade artikel redogör, vunnit en stor seger, nämligen den att vid *andra* läsningen bifallas af underhusets majoritet.

Denna framgång innebar emellertid ej ett omedelbart antagande af rösträttsförslaget. Dess öde skulle, enligt det engelska parlamentariska förfarings sättet, först afgöras i den komité, som tre månader efter billens första framläggande ägde att i underhuset

diskutera frågan. Äfven den mest sangviniske vän af the Suffrage Bill torde ej ha gjort sig några öfverdrifna förhoppningar om att billens förkämpar redan nu skulle lyckas föra sin rättvisa sak fram till seger. Ett aktningsfullt bemötande af förslaget hade de likväl all rätt att räkna på, hvarför det ogentlemanlika sätt, hvarpå herrar lagstiftare denna gång gått till väga för att blifva kvitt den besvärliga »kvinnofrågan», ländar de förfinade engelsmännen föga till beröm och med rätta framkallat en allmän harm inom skilda politiska läger.

För att rätt uppfatta den snöpliga utgång motståndarne till kvinnans rösträtt beredt Women's Suffrage Bill den 7 sistlidne juli i underhuset, måste man känna några af de parlamentariska formerna i England.

Onsdagarne äro nämligen de dagar, som äro anslagna till de frågors behandling i komité, hvilka gått igenom i andra läsningen. De första onsdagarne af parlamentstiden äro anslagna till enskilda motioner, de sista till regeringens. Genom intriger hade rösträttsförslagets motståndare lyckats få den sista af de för enskilda motioner beräknade onsdagarne anslagen till behandlingen af billen om kvinnans rösträtt, hvarförutom de fått denna fråga ställd sist på dagordningen.

Ryktet härom spred sig till de kvinliga rösträttsvännerna, som skyndade att tisdagen den 6 juli genom Mr Courtney till underhuset inlämna en något oformell petition, »hållen», såsom talmannen uttryckte sig, »i ordalag, hvarvid huset ej var vant». Petitionen uttryckte den ovilja och oro, hvarmed petitionärerna betraktade underhusets ofta förekommande sätt att gå till väga, »hvilket reducerade lagstiftningen till ett simpelt lotteri», och anhöllo de, att huset måtte ändra sin »procedure», så att hädanefter »den uppmärksamhet, det ägnade allmänna frågor, måtte stå i något slags förhållande till dessa frågors vikt». Till slut anhöllo i bevekande ordalag, att huset nästa onsdag måtte låta Women's Suffrage Bill ej blott behandlas i komitén, utan äfven gå igenom i tredje läsningen.

Efter en tämligen bullrande diskussion öfver petitionens innehåll beslöts, att ingen vikt skulle fästas därvid.

Följande dag, onsdagen den 7 juli, sammanträdde parlamentet kl. 12. Women's Suffrage Bill hade blifvit ställd den fjerde i ordningen af de frågor, som denna dag skulle behandlas i komitén. Den första af de tre föregående frågorna var den om »skydd mot utbredande af ohyra». Denna »storpolitiska» fråga upptog länge och

i hög grad husets intresse. En parlamentsledamot, bekant för sin avfoghet mot kvinnans rösträtt, talade om ohyran i tre kvarts timme, och flere andra talare lyckades äfven att draga ut på tiden, så att, då huset åtskildes klockan half sex, endast de två första frågorna medhunnits.

Som alla de följande onsdagarne voro afsedda för regeringsförslagen, hade alltså motståndarne till Woman's Suffrage Bill lyckats att för i år undanskjuta frågan. Deras förfaringssätt har dock framkallat så skarpt klander, att det är att hoppas, att detta långt ifrån att skada den goda saken, bidragit att befrämja densammas framgång under nästa parlamentssession.

* * *

I sammanhang härmed må erinras om, att ett förslag om *kvinns rätt att efter aflagda examina erhålla akademiska titlar och rättigheter* vid universitetet i Cambridge likaledes i år fallit, efter de mest skandalösa uppträden, anordnade af studenterna som en demonstration mot kvinuornas intrång på deras gebiet. Detta är emellertid en naturlig följd af rösträttsfrågans utgång. Vid såväl Oxford som Cambridge finnas flera kvinliga Colleges, där de kvinliga studenterna få taga samma examina som männen, hvilket de i allmänhet göra med utmärkta betyg.

Men därvid stanna deras framgångar. Titeln B. A. (Baccalaureate of Arts*) kunna de ej erhålla af det skäl, att hvarje B. A. blir, såvida han står inskrifven tre år i universitetsmatrikeln och betalar afgifterna till universitetet och sitt College, utan vidare examen M. A. (Master of Arts), med hvilken värdighet följer rättigheten att deltaga i valen af två underhusledamöter. Alltså inga akademiska värdigheter, förr än rösträtt erhållits!

A. S.

*) Första graden till doktorsvärdigheten.

Den internationella kvinnokongressen i Bryssel.

Från den 4 till den 7 sistlidne augusti hölls i Bryssel ett möte, som i likhet med det som ägde rum i Berlin förlidet år be-tecknades med namnet: internationell kvinnokongress. Hvarken i fråga om tillslutning eller programets vidlyftighet kan emellertid denna kongress tåla en jämförelse med kvinnomötet i Berlin, hvilket, ej blott genom den ofantliga tillströmningen af intresserade deltagare utan äfven genom de betydande inlägg, som där gjordes i kvinnofrågan, af de tyska kvinnorna med skäl betraktas som en verklig epok i deras historia.

Påfallande ringa var däremot den anslutning som Brysselkongressen rönte från de belgiska kvinnornas sida, ja från själfva Bryssels invånarinnor. Man finner detta däraf, att af de till föga mer än 100 uppgående deltagarne öfver hälften voro utländingar. Men till trots för den nästan demonstrativa likgiltighet, som belgiskorna ådagalade gent emot mötet, hvilket blott alltför otvetydigt visar att någon kvinnofråga knappast existerar i Belgien samt den quasi-privata natur, som detta kom att intaga, då få af brysselpressens representanter voro närvarande, ägde detsamma, efter hvad enstämmiga vitsord intyga, en alltigenom värdig och allvarlig prägel och många af föredragen, som förekommo voro af det högsta intresse. Alla föredragen höllos på franska språket.

Bland de främlingar, som hörsammat den af »la Ligue belge du Droit des femmes» utfärdade kallelsen till denna, som termen lydde, *Congrès féministe international* i Bryssel voro många af kvinnosakens förnämsta förkämpar såväl män som kvinnor från skilda länder. I synnerhet var Tyskland på ett värdigt sätt representeradt. Man märkte nämligen bland deltagarne namn sådana som Minna Cauer, Lina Morgenstern, Hanna Bieber-Boehm, Anita Augspurg, Marie Stritt, m. fl. allt personligheter, hvilkas framstående förmåga både som ledarinnor och föreläserskor man under Berlinerkongressen haft rikt tillfälle att beundra. Frankrike hade äfven sändt flere framstående delegerade; bland dessa märktes fruarna Chéliga, Vincent, Potonié-Pierre, Déraismes och Martin. De flesta af dessa representanter för den socialistiska riktningen. Ehuru England ej sändt någon af sina mer representativa kvinnor uppträdde flere goda engelska talare, äfvenså

sådana från Holland, Ryssland och Schweiz. De skandinaviska länderna, voro, som vi tro, endast företrädde af den kända finska författarinnan fl. dokt. fröken Maikki Friberg.

Af flera anledningar hade Sverige för sin del beklagligt nog ej kunnat hörsamma de till dess kvinnoföreningar och för kvinnosaken intresserade personer ingångna inbjudningar att deltaga i kongressen. Då vi således ej kunna åberopa oss på någon berättelse öfver mötet, afgifven af en de svenska kvinnornas representant, låna vi i sammandrag den redogörelse, som öfver detsamma lämnats af fru Minna Cauer, hvilken i ett intressant bref till den af henne redigerade tidskriften »Die Frauenbewegung» meddelat sina intryck från Brysselkongressen.

* * *

Kongressen sammanträdde i Palais des Académies präktiga med sköna konstverk smyckade sal, en samlingsplats afsedd för förhandlingar af rent vetenskapligt syfte. Ordföranden för mötet, jur. dokt. Mlle Marie Popelin, betonade också i sitt hälsningstal att de på programet uppsatta frågorna voro af vetenskaplig natur. Dessa omfattade följande hufvudpunkter: kvinnans rättsliga ställning inom olika områden; sedlighetsfrågan, utnynnande i den mångdebatterade lagparagrafen »la recherche de la paternité»; arbeterskefrågan; kvinnliga löner och förvärfsområden; samt propagandan till spridande af kvinnorörelsen.

Första kongressdagen var anslagen åt kvinnans rättsliga ställning. Därvid utvecklade bland annat fru Prölss från Tyskland innehållet af den nya tyska borgerliga lagen, hvori många paragrafer äro i hög grad ogunstiga för kvinnan som hustru och moder. Fru Stritt lämnade i sammanhang härmed en liflig framställning af den agitation som med obruten energi fortgår från de tyska kvinnornas sida, företrädde af Bund Deutscher Frauenvereine, för att åvägabringa en ändring af berörda lagparagrafer. Redogörelser öfver förhållandena i Frankrike, Ryssland, England m. fl. stater lämnades äfven af dessa länders representanter.

En af kongressens intressantaste förhandlingar gällde den i den franska lagen så många skriande missförhållanden åstadkommande punkten: »la recherche de la paternité». Professor Bridel, en bekant jurist från Genève, hade här hufvudanförandet. Han gjorde en jämförande framställning af den utom äktenskapet stående moderns och barnets ställning i olika länder. Med mycken värme

uppträdde han för en fullkomlig likställighet mellan könen inför lagen och uttalade en sträng förkastelsedom öfver den dubbelmoral, som i sedligt afseende ställer andra fordringar på kvinnan än på mannen. Anslutande sig till den af »la Fédération abolitioniste internationale» omfattade grundsatsen, förklarade talaren, att det här blott gäfve ett antingen — eller. Antingen samma stränga förkastelsedom och bestraffning för begge könen för moraliska förseelser — eller samma öfverseende. Den senare åsikten framkallade en liflig protest från den framstående sedlighetstalarinnan, fru Bieber-Böhm från Berlin, hvilken visserligen ville vara med om en lika för båda könen gällande dom och bestraffning, men intet öfverseende — hvarken för man eller kvinna. Ur juridisk synpunkt behandlades frågan på ett skarpsinnigt och spirituellt sätt af den nyutnämnda juris dokt. fröken Anita Augspurg, (den första tyska kvinna som nått denna värdighet,) hvilken med mycken skärpa framhöll den skriande inkonsekvens som låg däri, att det oäkta barnet ej betraktades stå i samma släktskapsförhållande till fadern som till modern. Äfven från Holland och Frankrike läto röster höra sig, protesterande emot lagens orättvisor i här berörda afseende.

I löne- och arbetarefrågan var det i synnerhet den äfven hos oss genom sina skrifter väl bekanta belgiska advokaten mr Louis Franck, som gjorde sig bemärkt genom sitt sakrika anförande. Stödande sig på djupgående studier och undersökningar af arbeterskornas ställning, utmynnade hans föredrag i framställandet af ett förslag, att i hvarje land ett särskildt departement skulle upprättas med uppgift att anställa enquêter och inspektioner af arbeterskornas förhållanden och däröfver uppsätta och offentliggöra berättelser. I dessa departement skulle ej blott inväljas erfarna män inom olika områden utan äfven kvinnor. Men då ordnandet af de kvinliga arbets- och löneförhållandena ej med kraft kan genomdrivas, utan att rörelsen blir internationel, föreslog mr Franck upprättandet af en för detta ändamål afsedd internationel byrå.

Detta anförande mottogs med stort bifall. Då emellertid enligt kongressbestyrelsens uttryckliga beslut, hvarken diskussion eller resolutioner finge förekomma, enade sig, på förslag af de tyska delegerade, de främmande representanterna om, att för sin del, som resolution antaga de af mr Franck uttalade åsikterna. En opinionsyttring som ordföranden ej kunde förneka dem. — Utmärkta anföranden i arbetarefrågan höllos för öfrigt af M:mes Vincent, Chéliga och Martin från Paris och af engelskorna mrs Montefiori och mrs

Morgan-Browne m. fl. Fröken Maikki Friberg lämnade en redogörelse för hur långt man i hennes fädernesland Finland framskridit. Äfven en berättelse öfver den svenska arbeterskans ställning förekom.

* * *

Författarinnan af den uppsats, hvarur vi anført ofvanstående, säger sig för öfrigt af Brysselkongressen ytterligare vara stärkt i den åsikten, att kvinnofrågan för närvarande sönderfaller i följande viktiga punkter: kvinnans rättsliga ställning, sedlighetsfrågan och arbetarefrågan. Den rättsliga ställningen åter utmynnar i rösträttsfrågan; sedlighetsfrågan i afskaffandet af dubbelmoralen och uppnåendet af kvinnans ekonomiska själfständighet; arbetarefrågan åter är att betrakta i alla dess olika faser: reglering af löne- och arbetstidsförhållanden, arbetareskyddslagstiftning, konkurensfrågan, organisation och fackföreningar m. m.

Fru Cauet slutar sitt intressanta bref, hvari äfven några ord ägnas åt de intryck af mångahanda slag, som vistelsen i en på sevärdheter så rik stad som Bryssel måste erbjuda, med följande beaktansvärda ord:

»Kongressen i Bryssel har gifvit mig mycket att tänka på. Åter har jag lärt mig hur ett dylikt möte bör vara och icke bör vara. Alla fraser i kvinnofrågan göra på dess nuvarande ståndpunkt endast intryck af karrikaty; alla föreningsredogörelser verka torra och tröttande; hvarje angrepp på männen stämma dessa ej mildare och göra oss ej gladare. Framför allt gäller det att vara kritiska mot oss själfva, kritiska på våra verk och vårt uppträdande, hänsynslöst kritiska. Det är allt för mycket som står på spel för oss. Då manliga stämmor, såsom fallet varit i Bryssel, tillropa oss: »Träd in i arbetet, ni skola då åstadkomma det som mannen ej förmått göra, lösningen af den sociala frågan», ligger däri både sanning och en vanställande öfverdrift. Endast båda könen i samarbete och i full harmoni kunna lösa denna uppgift. Den tid bör vara förbi, då kvinnan låter sig bestickas af smicker och galanteri. För henne gäller nu mer än någonsin att med klokhed skilja agnarna från hvetet, hvilket här betyder så mycket som frasmakeri och öfverdrift från sanningen.»

Från skilda håll.

Allmänna konst- och industriutställningen i Stockholm 1887

är snart ett minne blott, men ett minne, som helt visst aldrig skall förblekna hos den nu levande generationen, liksom det för alla tider skall kvarstå som ett vittnesbörd om den svenska kulturens ståndpunkt vid slutet af detta århundrade. Äfven kvinnan har i det stora utställningsverket intagit en bemärkt plats och de faktiska och teoretiska framställningar af sitt eget arbete, som hon nu varit i tillfälle att göra, kan i många afseenden och inom många områden betraktas som en gradmätare på vår utveckling. De många vackra utställningarna af handaslöjd och af kvinnor utförda konstindustriella föremål äro de bästa bevisen för befogenheten af dessa anmärkningar, ytterligare styrkt af de många erkännanden, som i form af guldmedaljer och andra utmärkelsetecken kommit kvinnoarbetet till del.

Att här uppräknade alla kvinliga pristagare tillåter oss ej utrymmet. Vi vilja blott nämna, såsom stående oss närmast, den silfvermedalj, som tillerkänts *Fredrika-Bremer-Förbundets dräktreform-förening* »för mycket goda hygieniska underkläder».

Det är dock ej af de yttre utmärkelseerna ensamt man bör bilda sig en föreställning om den verkliga halten af en viss kulturgren. Därvid äro så många synpunkter att beakta, för hvilka fackkännarens omdöme och kunskaper äro af nöden. Hvad det kvinliga arbetet på utställningen beträffar, hafva vi gått i författning om att få det behandladt af en sakkännare. I följd af en del sammanstående orsaker kunna vi emellertid först i nästa häfte meddela den första af dessa artiklar.

Det fjerde allmänna svenska barnmorskemötet har ägt rum i Stockholm i arbetarinstitutets sal d. 31 aug. och 1 sept. under en tillslutning af 300 deltagare och deltagarinnor, bland hvilka märktes flere af medicinalstyrelsens och vår läkarekårs framstående medlemmar. D:r E. W. Wretlind öppnade, i egenskap af centralstyrelsens ordförande, mötet, hvilket förhandlingar sedan leddes af professor M. Sondén. I de många intressanta föredragen och diskussionerna, i hvilka utom kvinnor af facket äfven flera af våra läkare så väl kvinliga som manliga deltago, behandlades utom en del fackfrågor äfven sådana punkter, som stå i närmare samband med barnmorskornas utbildning och kompetensvillkor, deras pensionering, reglementen, understödskassor och andra för yrkets utveckling och höjande viktiga punkter. Vi återkomma till en utförligare redogörelse så väl öfver mötet som några af de där förekommande viktiga frågorna.

Kvinnan inom apotekareyrket. Farmasie studiose examen har under september månad tagits af fröknarna Agnes Arvidson, elev

å apoteket Lejonet i Malmö, hvilken erhållit plats som farmaceut å apoteket i Ronneby; Eva Christofferson och Gerda Borgström, båda elever och tjänstgörande farmaceuter å apoteket i Kristianstad samt Jenny Larsson, elev hos apotekaren i Säter och numera tjänstgörande å apotek i Arvika.

För kvinnliga apotekare synes nu utsikterna vara mer gynnsamma, något hvartill förordningen om studentexamen såsom kompetensvillkor för apotekare synes vara en af de bidragande orsakerna. »Farmaceutiska föreningens platsbyrå», apoteket Korpen, Storgatan 16, har meddelat sig mottaga anmälningar och placera det äfven af kvinnliga apotekselever.

Program vid Svenska Kvinnornas Nationalförbunds konferens i Stockholm 21—23 september 1897.

Tisdagen den 21 september.

Kl. 11 f. m.—1 e. m.

Kantat.

Hälsningstal af Ordföranden. Redogörelse för Svenska Kvinnornas Nationalförbund.

Välgörenhetens mål och medel. Fru Agda Montelius (Föreningen för Välgörenhetens Ordnande).

Upphåll.

Kl. 2—3 e. m.

Fredrika-Bremer-Förbundets uppkomst och utveckling. Fröken Gertrud Adelborg (Fredrika-Bremer-Förbundet).

Kvindesagen i Norge. Fröken Gina Krog (Norge).

Onsdagen den 22 september.

Kl. 10 f. m.—12 middagen.

Mina erfarenheter om samuppföstran. Fröken Lucina Hagman (Finland).

Handarbetets Vänners verksamhet. Fröken Sofia Gisberg (Föreningen Handarbetets Vänner).

Kvinnoklubbens idé. Fröken Hanna Andersson (Kvinnoklubben).

En insats i kulturutvecklingen. Fru Elna Tenow (Svenska allmänna kvinnoföreningen till djurens skydd).

Upphåll.

Kl. 6—8 e. m.

Under hvilka förutsättningar kan kvinnorörelsen blifva af verklig betydelse för kultur och framåtskridande? Fröken Anna Sandström. Betydningen af kvinnens arbete för totalafhold og sædelighed. Fru Elisabeth Selmer (Danmark).

(Eventuelt diskussion.)

Torsdagen den 23 september.

Kl. 10 f. m.—12 middagen.

Sygepleje som arbejdsfelt for kvinden. Fru Charlotte Norrie, f. Harbou (Danmark).

Distriktsköterskor, en modern insats i svenska landsbygdens sjukvård. Doktor J. E. Bergwall.

Om kvindernes værneplikt. Fru Margareta Vullum (Norge).

Uppehåll.

Kl. 1—3 e. m.

De kvinliga gymnasternas uppgift. Fru Ebba Herrman (Stockholms kvinliga gymnastikförening).

Om Nya Idun. Fröken Ellen Key (Sällskapet Nya Idun).

Några synpunkter i kvinnofrågan med särskild hänsyn till den svenska kvinnans rättsliga ställning. Fil. kand. E. Svensén.

(Eventuelt diskussion.)

Konferensens afslutning.

Tisdagen den 21 september.

Kl. 5 e. m.

Besök å Utställningens folkök, hvarest middag serveras för konferensdeltagarna.

Torsdagen den 23 september.

Kl. 7,30 e. m. å hotell Phoenix.

Samkväm; Musikafdelning. Gemensam supé.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af detanförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning (*Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4*),

som under garanti af **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influtna medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att inteckningarne blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsafgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Dragning

i

Sveriges Kontoristförenings Konstlotteri

är bestämd att ega rum *den 1 Februari 1898.*

Väfgarner

af ylle och bomull, Linnegarn af Almedahls till fabrikspris, Kostyngarn, Mattvarp, Crèmevärgadt Fiskegarn till Gardiner; Fiskredskapsgarn, Väfskedar m. m., allt till lägsta priser

AXEL HINDERSONS Garnbod,
Hötorget 13. Filial: Götgatan 18.

Nya Hushållsskolan

(för bildade flickor). Grundad 1881.

Föreståndarinna: **Fröken H. Cronius.**

Nya Hushållsskolans Matsalar
Vestra Trädgårdsgatan 19.

OBS.! Särskild matsal för fruntimmer.

Aug. Magnusson

(etablerad 1860)

46 & 48 Vesterlånggatan 46 & 48

Försäljningslokaler: *nedra botten, en, två* och *tre* tr. upp

STOCKHOLM.

Största lager i Norden

af

Kulörta o. Svarta Ylleklädningstyger
Kulörta och Svarta Sidentyger
Bomulls-Tvättklädningstyger
Schalar och Underkjolar m. m.

Observera! Genom direkta förbindelser med in- och utlandets förnämsta fabrikanter kan jag erbjuda ofvannämnda artiklar **bättre** och **billigare** än någon annan och torde en hvar genom besök i mina lokaler eller genom requisition af profver och varor lätt blifva öfvertygad om fördelen att hos mig fylla sina behof af dessa artiklar.

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

**Profver på begäran
kostnadsfritt.**

Riks-Telefon 6 26.
Allm. Telefon 28 67.

OBS! Alla underkjolar tillverkade på egen fabrik efter nyaste franska och tyska modeller.

Freja-Magasinet

C. E. LAGERSTRÖM

18 Humlegårdsgatan 18

18 Götgatan 18

29 Drottninggatan 29

Fotograf C. ROSÉN

Drottninggatan 10. — A. T. 58 16.

Specialitet: **Damporträtter.**

Spis- och Knäckebröd

i många olika sorter, öfverträffliga i välsmak.

HEDERSPRIS och **GULDMEDALJ**

Dresden 1894.

Braunschweig 1895.

Biscuits och **Cakes**

till betydligt lägre pris än de utländska.

C. W. SCHUMACHER *Stockholm*

Kongl. Hofleverantör.

17 Norrlandsgatan 17.

Wimans Torkapparat för tvätt i hemmen samt Fotogenkamin "Superba",

de nyttigaste och prydligaste saker man kan hafva i ett hem, säljas å

Ingenjör E. A. WIMANS Kontor och Specialverkstad

Rikstel. 11 20.

Lästmakaregatan 9, Stockholm.

Allm. tel. 73 56.

Å Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, 54 Drottninggatan,

finnas anmälda kvinnliga arbetssökande såsom: lektionsgifvare i olika ämnen, svenska och utländska lärarinnor för hem och skolor, kontors- och skrifbiträden, bonner, husföreståndarinnor, sällskap och biträden i hem, före läderskor, gymnaster, sjuksköterskor m. fl.

Hygieniska Skodon tillverkas för Herrar, Damer och Barn

OBS! Priselönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

Allt arbete utföres noggrant och af bästa materiel.
Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETERSSON,
52 Drottninggatan 52.

Som synes äro priserna de billigaste här på platsen, och för vilgjordt arbete garanteras.
Guds afhämtas afgiftsbitt.

Hildur Anderssons Ullspinneri- o. Skrädderi-Aktiebolag
Rikstel. 1 63.
Allm. tel. 7653.
Söderbor förde godhetsfullt beakta filialen Hornsgatan 1. Allm. tel. 30435.

Sparsamma Fruar! Kläder behöfva ej sönderprättas, då de skola försas eller tvättas.
Sommarkappor frigas från kr. 1: 50 till 2: 25
Reznäppor » » » » » » » » » » » » »
Kjätning, hel » » » » » » » » » » » » »
Liff » » » » » » » » » » » » »
Sommaröfverrocker » » » » » » » » » » » » »
Hel Kostym » » » » » » » » » » » » »

OBS! Barnkläder.

Goda tyger! Nya, smakfulla modeller!
Billiga priser!

H. NYSTRÖM.

2 Stora Vattugatan 2.
10 Norrbro-Bazaren 10.

Lifförsäkrings

Aktie-Bolaget

L'URBAINE

i PARIS.

— Grundadt 1863. —

Erbjuder Lifräntor å fördelaktigaste vilkor och högre än andra bolag

Samma ränta för män som för kvinnor.

Prospekt och upplysningar lämnas beredvilligast af bolagets hufvudkontor för Sverige, Stockholm, 31 Birgerjarlsgatan.

Allm. telefon 113 01.

S. T. A. 33268

Annonsen för DAGNY

upptagas af

fröken Ingeborg Bergström, 31 Östermalmsgatan 31.

Barnängens Patenterade Mjölktvål.

(Patent nr 2290.)

Redan i äldsta tider var mjölken uppskattad som ett framstående toalettmiddel till hudens förskönande, och nutida mejerskors fina hy och vackra händer utgöra talande bevis på medlets förträfflighet.

Barnängens Mjölktvål är efter en patenterad metod direkt framställd från naturlig mjölk, hvidan densamma ovilkorligen gör hyn och huden *hvit, vacker och smidig*, hvarom en och hvar kan öfvertyga sig genom någon tids daglig användning.

Obs. I följd af patentet kan ingen mer än vi framställa denna tvål.

Obs. Etiketterna (med björnstämpeln och Barnängens namn) äro inregi-

strerade.

Barnängens Tekniska Fabrik, H. Maj:t Konungens Hofleverantör, Stockholm.